

שרון –

"היהודי החדש"

אריק שרון הלם שנית והסעיר חלקים מן הציבור.

הוא צמח כאן במקומותינו, במשך שנים, יחד עם צמחים דומים לו, שטיפחנו וגידלו במו ידינו. וכל כך למה? כי ראינו בו ובדומים לו את האידיאל החדש שלנו: יהדות אחרת. חדשה. מנוגדת תכלית הניגוד ליהדות הגולה.

אם יש משהו שמטיל ספק ברלוונטיות ההנחה הזאת, מוטב לו להיזכר למשל בתגובות הציבור למעשיהם של "נערי שרון" מה"101", שבוצעו בכפרים ערביים. הכל ידעו אז את הכל, והכל שתקו. ומי לא שמע על עשרות נערים, ממיטב הנוער (כפי שקראנו להם), שהלכו לפטרה בעקבות מאיר הר ציון, ולא חזרו? את ההערצה להרפתקה זאת טיפחנו אנחנו בעצמנו בעוורות עינינו, בראותנו בנערים אלה דוגמה למה שקראנו "היהודי החדש". ואם בשרון עסקין, יכולים אנו להוסיף כהנה וכהנה על היותו אוגדנר ב"ששת הימים", ועל "תרומתו" המיוחדת במינה ל"דיכוי" הטרור ברצועת עזה, כאשר היה אלוף פיקוד הדרום. אבל לא הדוגמאות חשובות, כי לא הן השנויות במחלוקת. חשוב לראות את נסיבות צמיחתו של השרוניזם, להבין ולראות את האווירה המסייעת לצמיחה זאת, ששוררת בארץ תקופה ארוכה. רק על רקע זה ניתן להבין שהחלטה האומללה להכניס את הפאלאטות לסאברה ולשאתילה לא היתה "שיגעון פתאומי", ולא טעות פאטאלית של משהו, אלא החלטה שנתקבלה בישוב הדעת. מקבליה חשו שבאווירה שנשתרשה במקומותינו אין זה אלא טבעי להיעזר בפאלאטות כדי ללמד כך לקח את הפאלסטינאים, שיזכרו את השיעור היטב גם כשיהיה מדובר בעתיד השטחים, או כפי שנוהגים לכנותם "יהודה ושומרון".

אווירה זאת, המבוססת על השאיפה להפוך את היהודי הישראלי ל"יהודי אחר", היא אם כל רע. היא הרעה החולה עליה אנו משלמים במיטב הדם.

זה המחיר שאנו משלמים בעבור הנסיון להפוך את היהודי ל"יהודי אחר" ששרשיו רצים עד לכנענים שנעקרו על ידי יהושע לפי חרב. "הכנעניות" לא דיברה על הפיכת הפירמידה, נוסח בורכוב, אלא על היות היהודי "בן האזור". וזאת כל תורתם של "הכנענים" על רגל אחת. ומכאן חיקוי הרומנטיקה הערבית-מדברית בחלק מן הספרות העברית החדשה. (ולמרבה הפלא, מצאה לה תורה זו קרקע נוחה דווקא בגינותיהם של ציונים טובים. שעלפי ההיגיון הבריא היו חייבים להתנגד בקיצוניות לתורת הכנענים השוללת את התנועה הציונית אך "דברים מוזרים קורים, רעי הורציו...").

אחד הבודדים שהיה ער לשינוי שהחל בישוב היה דווקא יהודי פשוט ועממי מאד, לוי אשכול, שלא לשוא קרא למשה דיין בכינויים כמו "אבו גילדא" ו"אבו עלי".

מכאן נסיון להפריד בין "הילידים" לבין אלה שזה מקרוב באו. מכאן היחס הזלזלני-סלחני פחות או יותר לכל אלה שעדיין מדברים במבטא המזכיר שפה אירופית, המזכירה את היהדות האירופית, את יהדות הגולה. יהדות בעלת היסטוריה רצופה של למעלה מאלף שנה. יהדות, שבמשך שנים אלה הפכה לנושאת בשורות חדשניות לעמים רבים, ולאנושות כולה, בתחומי הפילוסופיה, האמנות ומדעי החברה. ושלא

המלצת עתון 77

■ **מנחם ברינקר**; **רנה ליטוין (עורכים)**: החטא ועונשו ודוסטויבסקי; יצירה ויוצרה; סדרה בעריכת מנחם ברינקר; כתר, י"ס; 1983

■ **רוברט מוזיל**: עיזבון של אדם חי; מגרמנית; אילנה המרמן; ספרי סימן קריאה הקיבוץ המאוחד; 1983

■ **סטנלי מרון**: הציונות בין טמיעה לתחיה; עם עובד; 1983

■ **שטפאן הייס**: אחשוורוש, היהודי הנווד, מגרמנית; נילי מירסקי; עם עובד, ספריה לעם, 1983

■ **ז'ראר דה נוואל**: סילבי/אורליה; מצרפתית; אביבה ברק; אחרית דבר דוד מנדלסון; ספרי סימן קריאה הקיבוץ המאוחד; המועצה הציבורית לתרבות ולאמנות; המפעל לתרגום ספרי מופת; 1983

■ **אוריפידס**: נשי טרויה; עיבוד ז'אן פול סארטר; מצרפתית; אלי מלכא; כתר, י"ס; 1983

■ **הארי מוליש**: שתי נשים; מיטת כלולות של אבן; מהולנדית; שולמית במברגר; כתר, י"ס; 1983

■ **מרים איתן**: יסמין ובנוזין; שירים; הוצאת ספרים מ. ניומן; צ'ריקובר מוציאם לאור; 1983

■ **ד"ר הרברט גי פרוידנברגר**; בשיתוף עם גרלדין הצ'לסון; האם גם אתה נשרף? ספרי מוניטין; 1983

■ **חציית גבול**; עריכה: יהודית כפרי; עיצוב: יעקב גוטמן; ספרית פועלים; 1983

■ **ש"י עגנון**: אסתרליין יקירת; שוקן; 1983

תרומתה היו פני אירופה ובעקבותיהם פני העולם כולו, שונים לחלוטין, לטוב ולרע.

אבל אלה דברים ידועים. מה שיותר מרתק, אותי לפחות, זו התמיהה, איך קרה, שציבור שלם, נאור פחות או יותר, בעל אידיאלים חברתיים נעלים תרגם בפשטנות רדודה כזאת צורך אמיתי בבניית מולדת. איך הסכים ציבור זה להמיר מורשת תרבותית, שהפכה לנפשו של העם ובזכותה נשמר בשלמותו עד לעצם היום הזה, ברומנטיקה אווילית ונוסטאלגית של משהו דומה ל"כל בחור וטוב לנשק". ועוד יותר קשה לי להבין, וכשאני מנסה לעסוק בכך מציף סומק סמך את פני: איך הייתי אני עצמי על סף כניעה, וניסיתי במשך שנים להיות "אחד מהחברה". כלומר: קצת שרון וקצת הר-ציון.

אם לסכם, אומר שהסכנה, לעניות דעתי, לא טמונה דווקא בקילוחי הארס שמפיקה לשונו ה"מעודנת" של שרון נגד אמצעי התקשורת, אלא בארס נגד כל אלה השוללים את מה שמייצג שרוניזם זה, נגד אלה שהשכילו להבין, תמורת מחיר דמים רבים, שיש אולי לשנות את האווירה שאיפשרה לצמח זה להיקלט.

יעקב בסר

החל מהגליון הבא:

חומר רב

על תיאטרון וקולנוע –

בארץ ובעולם